

[Lasse Budtz]

delsen af 1984 et andet, og meget, meget mere.

Efter det, vi ved i dag, vil Tyrkiet ikke få nogen grundlov, som de europæiske demokratier vil kunne lade passere – hvis de tænker sig om, vel at mærke – eller som lever op til Europarådets standard. Det sidste vil være afgørende efter min mening.

Til januar vil der foreligge tre udtalelser fra tre fremtrædende europæiske jurister, bl.a. en dansker, der vil fortælle Europarådets rådgivende parlamentariske forsamling, hvad de mener, og jeg er ganske sikker på, at deres holdning kan blive meget afgørende for, hvilken holdning den parlamentariske forsamling vil indtage ved den ordinære session i januar. Jeg tvivler ærligt talt meget på, at forsamlingen vil vente med at komme med en indstilling til Ministerrådet, indtil Menneskerettighedskommissionen har afgivet sin indstilling i løbet af næste år, men det kan naturligvis blive tilfældet, det vil jeg ikke benægte. Man kan måske bedre øve indflydelse – som statsministeren så stærkt har fremhævet uden at tænke på, hvad der er sket i den senere tid – på udviklingen i Tyrkiet, hvis landet forbliver i Europarådet, men jeg må indrømme, at jeg er begyndt at tvivle meget stærkt på dette, for erfaringen har jo vist noget andet.

Hvis respekten skal bevares for den organisation, som vitterlig er blevet dannet til beskyttelse af demokratiet og menneskerettighederne i Europa, kan det blive nødvendigt at skride ind i januar, hvis det viser sig, at det er uden for al tvivl, at der er et flertal, som mener, at grundloven ikke er demokratisk. Jeg er ked af at sige det, men intet tyder i dag på, at den bliver demokratisk. Det er synd for det tyrkiske folk, for det fortjener en langt bedre skæbne.

Som en konsekvens af det, jeg har sagt her, skal jeg på socialdemokratiets vegne fremsætte følgende:

Forslag om motiveret dagsorden.

»Folketinget udtaler, at det tyrkiske grundlovsudkast efter alt foreliggende ikke er i overensstemmelse med demokratiets grundregler, som beskrevet af Europarådet, og opfordrer derfor regeringen til at rejse spørgsmålet om Tyrkiets medlemskab af Europarådet i ministerkomiteen.

Folketinget går derefter over til næste punkt på dagsordenen.«

Første næstformand (Knud Østergaard):

Der er nu fremsat følgende forslag om motiveret dagsorden: (se ovenfor). Dette forslag indgår i forhandlingen.

Ole Bernt Henriksen (KF):

Jeg skal også først takke for regeringens udførlige redegørelse for situationen omkring Tyrkiet. Hvis der var tvivl om den nye regerings holdning til de brud på menneskerettighederne, som sker i Tyrkiet, kan denne forespørgselsdebat og regeringens redegørelse have gjort udmærket nytte, men jeg tror på den anden side ikke, der har været en sådan tvivl.

Jeg skal dernæst med tilfredshed notere den fuldstændige sammenhæng, der er mellem den nuværende og den foregående regerings holdning til det problem, som Tyrkiet desværre er for de europæiske demokratier – eller måske snarere for demokratiet i Europa. Man kan i almindelighed glæde sig over, at Danmark ikke udenrigspolitisk skifter holdning, fordi vi skifter regering. Det har vi heldigvis ikke gjort i en meget lang årrække, og det konservative folkeparti vil ønske, at det må blive ved med at være på denne måde. Men i denne sag gælder jo i særdeleshed, at den politik, som vi har lagt sammen med socialdemokratiet, således at det somme tider har været svært at se, hvem der var først, og hvem der kom bagefter, og som vi ligeledes sammen har skabt støtte til i omverdenen, ville kunne blive mindre troværdig eller ligefrem lide skade, hvis vi blot i nuancer ændrede holdning og fremgangsmåde. Det er ikke sket. Jeg tror heller ikke, at det vil ske, og det gavner alt sammen sagen.

Det skal siges så klart, som det kan, til den tyrkiske regering, at dens adfærd er uacceptabel. Tyrkiet hører til den kreds af nationer, som vores egen kultur har dybe rødder i. Tyrkiets regering uddeler i øjeblikket til medlemmer af dette ting pjecer, som ligefrem understreger dette, og både under Kemal Atatürk og senere har Tyrkiet selv valgt en politisk form, der gav såvel landets egne borgere som os forventninger om, at de demokratiske regler ville blive respekteret.